

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης

Πτυχιακή εργασία με θέμα:

*Προσβασιμότητα των τυφλών και των
ατόμων με περιορισμένη όραση στις
ιστοσελίδες των ειδικών βιβλιοθηκών*

Σπουδάστρια: Μαρία Μαγκλάση

Επόπτρια: Ράνια Σιάτρη

Σκοπός της Έρευνας

Να μελετηθούν, να αξιολογηθούν και να διαπιστωθεί αν οι ιστοσελίδες των ελληνικών ειδικών βιβλιοθηκών και οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχουν μέσω αυτών, είναι προσβάσιμες από τυφλούς και από άτομα με προβλήματα όρασης.

Στόχοι της έρευνας

1. Εντοπισμός, αξιολόγηση ηλεκτρονικών υπηρεσιών ελληνικών ειδικών βιβλιοθηκών. Πολιτική βιβλιοθηκών.
2. Εντοπισμός ηλεκτρονικών υπηρεσιών βιβλιοθηκών στο εξωτερικό.
3. Ηλεκτρονική προσβασιμότητα. Οργανισμοί για ΑΜΕΑ. Νομοθεσία για ΑΜΕΑ.
4. Εκδόσεις για τους τυφλούς και τα άτομα με περιορισμένη όραση.
5. Εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων.
6. Εκτίμηση ειδικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα. Συμπεράσματα.

Μεθοδολογία

- Βιβλιογραφική Ανασκόπηση
- Desktop research
- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
- Ερωτηματολόγια
- Αξιολόγηση Ιστοσελίδων

Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Ορισμός:

«Τα άτομα, τα οποία από οργανικά, ψυχικά ή κοινωνικά αίτια παρουσιάζουν καθυστερήσεις, αναπηρίες ή διαταραχές στη γενικότερη ψυχοσωματική κατάσταση ή στις επιμέρους λειτουργίες τους»

Κατηγορίες ΑΜΕΑ:

- Άτομα με κινητικά προβλήματα
- Άτομα με νοητικά προβλήματα
- Άτομα με αναπηρίες ακοής ή ομιλίας
- Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες
- Άτομα με προβλήματα όρασης

Άτομα με Προβλήματα Όρασης:

Τυφλό θεωρείται κάθε άτομο, του οποίου η οπτική οξύτητα είναι μικρότερη από το 1/20 της κανονικής στον οφθαλμό, που βλέπει καλύτερα και με τη καλύτερη δυνατή διόρθωση. (νόμος 958/1979)

Οργανισμοί & ΑΜΠΟ

■ Οργανισμοί εκτός ελληνικού χώρου

- ο Παγκόσμια Ένωση Τυφλών (WBU)
- ο Ευρωπαϊκή Ένωση Τυφλών (EBU)
- ο Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Αναπήρων (DRC)
- ο Πρωτοβουλία για Προσβασιμότητα Ιστού (WAI)
- ο DAISY Consortium
- ο Βασιλικό Εθνικό Ινστιτούτο για Τυφλούς (RNIB)
- ο Equal Access to Software and Information (EASI)
- ο FNB Netherlands

■ Οργανισμοί στην Ελλάδα

- ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών (ΠΣΤ)
- ο Κέντρο Εκπαίδευσης & Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ)
- ο «Αναπηρία Τώρα»
- ο Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες (ΕΣΑΕΑ)

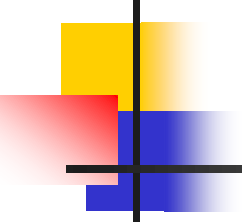
Βιβλιοθήκες & Προσβασιμότητα

- **Βιβλιοθήκες στο εξωτερικό**
 - ο Εθνική Βιβλιοθήκη για τους Τυφλούς (NLB)
 - ο Ερευνητική Βιβλιοθήκη του Βασιλικού Εθνικού Ινστιτούτου για Τυφλούς (RNIB)
 - ο Εθνική Βιβλιοθήκη για Τυφλούς και Φυσικώς Αναπήρους (NLS)
 - ο Καναδικό Εθνικό Ινστιτούτο για Τυφλούς (CNIB)
- **Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα**
 - ο Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας (ΕΒΕ)
 - ο Βιβλιοθήκη Ομιλούντων Βιβλίων του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών
 - ο Βιβλιοθήκη του Κέντρου Εκπαίδευσης & Αποκατάστασης Τυφλών
- **Πολιτική Βιβλιοθήκης**

Νομοθεσία & ΑΜΕΑ

- Νόμος Διαχωρισμού Αναπήρων 1995 (DDA)
- Νόμος για τους Αμερικανούς με Αναπηρίες (ADA)
- Η Διακήρυξη της Μαδρίτης
- E – Europe & E – Accessibility
- Η ελληνική νομοθεσία

Εξοπλισμός & Λογισμικά

- Εξοπλισμός
- Λογισμικά

Προσβασιμότητα

- Αρχιτεκτονικές ρυθμίσεις
- Προσβασιμότητα & Διαδίκτυο

Οδηγίες Προσβασιμότητας

- Web Content Accessibility Guidelines 1.0 (W.C.A.G.)
- Οδηγίες Τομέα 508
- DAISY Προδιαγραφή 2.02
- Microsoft Accessibility
- IBM Accessibility
- DISinHE
- NLB Accessibility Guidelines
- RNIB's Hints for designing accessible websites
- Accessible Web Author's Toolkit
- TRACE Research & Development Center

Εργαλεία Αξιολόγησης

- Bobby Accessibility Checker
- Betsie
- Lynx Viewer
- Wave
- Cynthia Says
- Υπηρεσία Αξιολόγησης του W3C

Προγράμματα & Μελέτες

- EXLIB
- TESTLAB
- NUCAF
- ACCELERATE
- NIAD
- ACCESS
- REVIEL
- NoVA
- EIAO
- ROBACC

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ Ι

Διεξήχθησαν κατά το διάστημα από 14 – 3 – 2005 έως 7 – 4 – 2005. Έγιναν στους υπεύθυνους των 31 ελληνικών ειδικών βιβλιοθηκών υπό έρευνα.

- **Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης**

- ο Οι υπηρεσίες των ειδικών βιβλιοθηκών είναι κατά βάση κοινές

- **Χρήση υλικού**

- ο Η μεγαλύτερη χρήση παρατηρείται στα βιβλία, στα περιοδικά και στο Internet. Επίσης παρατηρείται σχετική ομοιογένεια όσο αφορά τη συλλογή των βιβλιοθηκών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΙΙ

	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	13	41,9
ΟΧΙ	18	58,1
Σύνολο	31	100

Το 41.9% των βιβλιοθηκών έχουν χρήστες άτομα με ειδικές ανάγκες, σε αντίθεση με το 58,1% που δεν έχουν.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΙΙΙ

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	N/A
	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό
Προβλήματα όρασης	19,4%	22,6%	58,1%
Κινητική αναπηρία	19,4%	22,6%	58,1%
Νοητική αναπηρία	-	41,9%	58,1%
Αναπηρία ακοής ή ομιλίας	6,5%	35,5%	58,1%
Μαθησιακές Δυσκολίες	-	41,9%	58,1%
Άλλο	-	41,9%	58,1%

Το είδος της αναπηρίας των χρηστών – ΑΜΕΑ ποικίλει ανάμεσα σε 3 κατηγορίες, όπως παρατηρείται στον πίνακα που προηγήθηκε.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ IV

- **Εναλλακτικό υλικό**

ΟΜόνο το 22,6% των βιβλιοθηκών έχει ενσωματώσει στη συλλογή εναλλακτικό υλικό, έναντι του 77,4%.

- **Είδος εναλλακτικού υλικού**

ΟBraille (9,7%) και Ομιλούντα βιβλία (12.9%)

- **Πολιτική βιβλιοθήκης για ΑΜΕΑ**

ΟΜόνο το 25,8% έχουν κάνει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ στη διαμόρφωση της πολιτικής της β/θ, έναντι του 74,2%.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ V

- **Υπηρεσίες προς ΑΜΕΑ**

- ο Αρχιτεκτονικές ρυθμίσεις (16,1%)
- ο Υλικό σε εναλλακτικό μορφή (13%)
- ο Ειδικός εξοπλισμός για ΑΜΠΟ (6,5%)

- **Εκπαίδευση προσωπικού**

- ο Μόνο στο 6,5% των βιβλιοθηκών έχει εκπαιδευτεί το προσωπικό

- **Δικτυακή τοποθεσία**

- ο Όλες οι βιβλιοθήκες διατηρούν δικτυακή τοποθεσία και παρέχουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες

- **Υπηρεσίες Δικτυακού Τόπου**

- ο OPAC: 90,3%
- ο E-books: 9.7%
- ο E-journals: 41,9%
- ο Databases: 41,9%
- ο Άλλο: 58,1%

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ VI

- **Σχεδιασμός δικτυακού τόπου**

- ο Το 12,9% έχει λάβει υπόψη του τους τυφλούς και τα ΑΜΠΟ κατά το σχεδιασμό του δικτυακού τόπου. Ακολουθήθηκαν οι Web Content Accessibility Guidelines 1.0
- ο Το 87,1% δεν τους έχουν λάβει υπόψη κυρίως γιατί δεν το σκέφτηκαν και επειδή δεν υπήρξε ανάγκη. Άλλοι πάλι προέβαλαν οικονομικούς λόγους. Η πολιτεία επίσης παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς κάτι τέτοιο δεν είναι ακόμα θεσμοθετημένο. Τέλος, παρατηρήθηκε μεγάλη έλλειψη πληροφόρησης για το θέμα.

Ερωτηματολόγια Ι

Διεξάχθηκαν παράλληλα με τις συνεντεύξεις σε 44 εργαζόμενους βιβλιοθηκονόμους.

Το μεγαλύτερο ποσοστό (72,7%) των βιβλιοθηκονόμων που ρωτήθηκαν, απασχολούνται στο πληροφοριακό τμήμα.

- **Επαφή με χρήστες – ΑΜΕΑ**

- ο Το 45,5% έχουν έρθει σε επαφή με χρήστες – ΑΜΕΑ, έναντι του 54,5%.

Ερωτηματολόγιο ΙΙ

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	N/A
	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό
Προβλήματα όρασης	25,0%	20,5%	54,5%
Κινητική αναπηρία	29,5%	15,9%	54,5%
Νοητική αναπηρία	6,8%	38,6%	54,5%
Αναπηρία ακοής ή ομιλίας	4,5%	40,9%	54,5%
Μαθησιακές δυσκολίες	2,3%	43,2%	54,5%
Άλλο	-	45,5%	54,5%

Παρατηρείται ότι υπάρχει απόκλιση ανάμεσα στις απαντήσεις των εργαζομένων και των υπευθύνων, καθώς εδώ προέκυψε ότι έχουν υπάρξει χρήστες ΑΜΕΑ όλων των κατηγοριών. Υπερτερούν τα άτομα με κινητική αναπηρία και τα άτομα με προβλήματα όρασης.

Ερωτηματολόγια ΙΙΙ

■ **Δυσκολία κατά την επαφή**

- Μόνο το 11,4% δυσκολεύτηκαν κατά τη επαφή τους με χρήστες – ΑΜΕΑ, έναντι του 34,1%.

■ **Διαμόρφωση & υπηρεσίες Βιβλιοθήκης**

- Το 56,8% θεωρούν ότι η διαμόρφωση και οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης προτρέπουν τους εν λόγω χρήστες να επισκεφθούν τη βιβλιοθήκη.

■ **Εκπαίδευση**

- Μόνο το 11,4% έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση αναφορικά με τα ΑΜΕΑ (γραφή Braille, σεμινάρια κινητικότητας, ηχογράφηση βιβλίων).

■ **Διαδίκτυο & ΑΜΠΟ**

- Το 38,6% έχουν μερικές γνώσεις σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης στο διαδίκτυο των ΑΜΠΟ. Οι γνώσεις που υπάρχουν είναι λίγες και αχνές.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΌΠΟΙ

- Έγινε αξιολόγηση των δικτυακών τόπων των 31 ελληνικών ειδικών βιβλιοθηκών με χρήση του Bobby Accessibility Checker, βάσει των Web Content Accessibility Guidelines 1.0. Αξιολογήθηκαν η αρχική ιστοσελίδα και η ιστοσελίδα του OPAC ή της εκάστοτε ηλεκτρονικής υπηρεσίας.
- Και στις δυο περιπτώσεις παρατηρήθηκαν λάθη προσβασιμότητας Προτεραιότητας 1, 2 και 3. Σε ορισμένες περιπτώσεις δεν παρατηρήθηκαν λάθη Προτεραιότητας 1, ωστόσο υπήρξαν ορισμένες συμβουλές για προσωπικό έλεγχο της ιστοσελίδας.

Συμπεράσματα & Προτάσεις Ι

■ **Συμπεράσματα**

- Είναι πολύ λίγες οι ειδικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα, που έχουν προβλέψει και παρέχουν υπηρεσίες στα άτομα με ειδικές ανάγκες γενικά και ειδικότερα στους τυφλούς και στα άτομα με προβλήματα όρασης.
- Μικρό ποσοστό των βιβλιοθηκονόμων που έχουν εκπαιδευτεί για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες και στις απαιτήσεις των εν λόγω ατόμων.
- Έλλειψη σαφούς νομοθετικού πλαισίου εκ μέρους της Ελλάδας.
- Μεγάλη έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με το θέμα της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας στους βιβλιοθηκονομικούς κύκλους.
- Στις ιστοσελίδες που εξετάστηκαν σχεδόν όλες παρουσίασαν λάθη προσβασιμότητας.

Συμπεράσματα & Προτάσεις II

■ Προτάσεις

- Θέσπιση σαφούς νομοθετικού πλαισίου που να εσωκλείει τα άτομα με αναπηρίες, τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών προς αυτά και το θέμα της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας για τα εν λόγω άτομα σε ολόκληρο το διαδίκτυο και τις πληροφορίες που παρέχονται μέσω αυτού.
- Βασικό θεμέλιο για την εξυπηρέτηση των εν λόγω ατόμων θα αποτελέσει η πολιτική της εκάστοτε βιβλιοθήκης για τα άτομα με αναπηρίες, όπου θα αναφέρονται με σαφήνεια όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς αυτά.
- Ενσωμάτωση εναλλακτικού υλικού στη συλλογή της εκάστοτε βιβλιοθήκης.
- Εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων. Ενσωμάτωση στα προγράμματα σπουδών των σχολών ανάλογου μαθήματος.

Ευχαριστώ πολύ για το
χρόνο σας!!!

